

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

VODIČ ZA KORIŠĆENJE SREDSTAVA BUDŽETSKOG FONDA ZA ŠUME

Impresum

Izdavač:

Regionalna asocijacija vlasnika privatnih šuma „Omorika“
Trg FAP-a 1, 31330 Priboj

Urednik:

Jasminka Dizdarević

Autor:

Đorđe Marić

Lektura:

Bojana Otašević

Dizajn i priprema za štampu:

Nikola Ćosić

Štampa:

3D Grafika, Užice

Tiraž:

200

Godina:

2021

Izrada ovog dokumenta omogućena je u okviru programa „Aktivni građani – bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju Srbije“, koji realizuje BOŠ uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj dokumenta isključivo je odgovornost RAŠ “Omorika” i ne predstavlja nužno stavove USAID-a, Vlade SAD ili BOŠ-a.

**VODIČ ZA KORIŠĆENJE
SREDSTAVA
BUDŽETSKOG FONDA
ZA ŠUME**

Autor:
Đorđe Marić, master inž.

SADRŽAJ

Projekat „Od šuma za šume“	7
Definicija problema	7
Utvrđeni iznosi sredstava	8
Ciljevi razvoja privatnih šuma.....	9
Stanje privatnih šuma u Zlatiborskom okrugu.....	10
Vrste radova koje finansira Budžetski fond za šume	11
Pošumljavanje.....	12
Prorede.....	13
Zaštita šuma	14
Izgradnja puteva	15
Proizvodnja šumskog semena i sadnica	16
Ispitivanje stavova građana.....	16
Sledeći koraci naše organizacije	20
O donatoru	21

Projekat „Od šuma za šume“

Projekat „Od šuma za šume“ sprovodi Regionalna asocijacija vlasnika privatnih šuma „Omorika“ uz podršku Američke agencije za međunarodnu saradnju i Beogradske otvorene škole, a aktivnosti se sprovode na teritoriji Grada Užica, i opština Priboj i Bajina Bašta.

Cilj ovog projekta je da javnim zagovaranjem izazove promenu na nivou praksi odlučivanja u procesu usmeravanja namenskih sredstava Budžetskog fonda za šume. Fokus delovanja je na delu fonda koji pripada lokalnim samoupravama i koji se u ovom trenutku ne koristi na zadovoljavajući način.

Zato su najvažnije ciljne grupe kojima se obraćamo vlasnici privatnih šuma i lokalni donosioci odluka, a krajnji korisnici su građani u najširem smislu jer se kroz projekat dugoročno postiže pozitivna promena u načinu ulaganja u zaštitu životne sredine.

Sprovođenjem projekta očekujemo da građani počnu da učestvuju u procesu usmeravanja i korišćenja sredstava koja im pripadaju prema Zakonu o šumama, a služe za unapređenje stanja šuma. Ovo su sredstva koja svaka lokalna samouprava dobija kao svoj deo jedinstvenog Budžetskog fonda za šume, a veličina tog dela je određena i iznosi 30% ukupno prikupljene takse na posečeno drvo na teritoriji te lokalne samouprave.

Definicija problema

Zlatiborski okrug je jedan od najšumovitijih regiona Srbije gde šume zauzimaju 45% teritorije, a 51% tih površina su privatne šume. Za svaki kubni metar posečenog drveta vlasnik private šume dužan je da na ime takse za posečeno drvo (narodni naziv ove takse je “fuš”, koji potiče od nekadašnjeg naziva bužetskog **F**onda za **u**napređenje **š**umarstva) uplati u Budžetski fond za šume iznos od 1,5 do 2 eura, a 30% ovako uplaćenog novca je prihod budžeta lokalne samouprave. Ovaj iznos vraća se kroz transfere u budžet lokalnih samouprava i predstavlja namenska sredstva te se mora (prema Zakonu o šumama) utrošiti na unapređenje stanja šuma, pre svega pošumljavanje i negu šuma.

Ovaj novac vraća se u masi drugih transfera (povrata) iz republičkog budžeta i lokalne samouprave uglavnom nemaju precizne podatke o iznosima iako je to moguće utvrditi. Regionalna asocijacija vlasnika privatnih šuma smatra da je legitimno da svaki vlasnik ima uvid i uticaj na usmeravanje ovog novca. U prethodnim godinama smo komunicirajući sa lokalnim vlastima shvatili da bi i lokalnim samoupravama bilo jednostavnije da uključivanjem građana kroz savete mesnih zajednica dobijaju povratnu informaciju o prioritetima i potrebama građana i na osnovu toga da usmeravaju ovaj novac nazad ka ruralnim sredinama.

Prilikom definicije problema koji želimo da rešimo konsultovali smo građanke i građane u ruralnim sredinama sa jedne strane i predstavnike lokalnih samouprava sa druge strane. Uočili smo da je trenutno stanje nepovoljno jer većina tog novca ili završi u nenamenskom trošenju ili se utroši za neke „zelene“ potrebe u gradu, umesto da se vrati na selo za unapređenje stanja šuma, kako je zakonom namenjeno. Ovo uzrokuje da jedan broj ljudi ne želi da formalnim putem podnosi zahteve za odobravanje seče jer uplatu ovog novca vidi kao parafiskalni namet čime se povećava broj ilegalnih seča šuma.

Utvrđeni iznosi sredstava

Kroz ovaj projekat je razvijena metodologija kojom je moguće prikupiti informacije o iznosu sredstava uplaćenih u Budžetski fond za šume na teritoriji lokalnih samouprava u kojima se projekat sprovodi. Podaci su dobijeni od javnih preduzeća za gazdovanje šumama JP „Srbijašume“ i JP „NP Tara“ i nisu konačni jer se konačni podaci mogu dobiti od Uprave za trezor. Međutim, imajući u vidu strukturu šuma po vlasništvu konačni iznosi nisu bitno veći od iznetih u tabeli 1.

Podaci se odnose na obračunatu i uplaćenu taksu na posečeno drvo od strane javnih preduzeća i pribavljeni su na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.

Metodologija po kojoj je moguće prikupiti podatke dostupna je na www.privatnesume.rs

Tabela 1 – Iznosi uplaćenih sredstava (u dinarima)

Godina 2018				
Opština	Državne	Privatne	Ukupno	30% od ukupno
Grad Užice	2,347,044	1,881,822	4,228,866	1,268,660
Priboj	2,908,331	3,381,911	6,290,242	1,887,073
Bajina Bašta	8,982,345	2,989,600	11,971,945	3,591,584
Godina 2019				
Opština	Državne	Privatne	Ukupno	30% od ukupno
Grad Užice	2,382,579	1,241,449	3,624,028	1,087,208
Priboj	4,348,364	3,096,397	7,444,761	2,233,428
Bajina Bašta	8,261,822	3,111,900	11,373,722	3,412,117
Godina 2020				
Opština	Državne	Privatne	Ukupno	30% od ukupno
Grad Užice	2,490,449	896,310	3,386,759	1,016,028
Priboj	4,190,970	2,351,054	6,542,024	1,962,607
Bajina Bašta	9,483,333	2,334,730	11,818,063	3,545,419

Ciljevi razvoja privatnih šuma

Usmerenje i opredeljenje države kada je u pitanju razvoj privatnih šuma definisano je Strategijom razvoja šumarstva u Republici Srbiji¹ iz 2015. godine. Ovom strategijom država je konstatovala stanje u privatnim šumama kao nezadovoljavajuće u više oblasti i ocenila da se ono mora unapređivati. Takođe je podrška države u zaštiti i unapređenju u prošlosti ocenjena kao „pasivna“ te je ukazano na potrebu aktivne podrške države i zajedničkog i usklađenog napora države i vlasnika privatnih šuma. Zato su Strategijom definisani najvažniji ciljevi razvoja, a ovde navodimo onaj koji je u tom dokumentu definisan za privatne šume.

„Cilj je unapređenje stanja privatnih šuma i održivi razvoj privatnog šumarstva u okviru ruralnog razvoja“

¹ Vidi <https://upravazasume.gov.rs/wp-content/uploads/2015/12/Strategija-razvoja-sumarstva.pdf>

Budžetki fond za šume je izvor finansiranja mera za postizanje ciljeva definisanih u Strategiji.

Mere za postizanje cilja definisane Strategijom su sledeće:

- Utvrđivanje stanja šuma u privatnom vlasništvu i razvoj sistema planiranja i kontrole gazdovanja privatnim šumama;
- Stručna i finansijska podrška organizovanju vlasnika šuma u cilju njihovog jačanja sposobnosti u ostvarivanju održivog upravljanja šumama;
- Stvaranje efikasnog sistema podrške vlasnicima privatnih šuma i uspostavljanje malih i srednjih preduzeća u šumarstvu i srodnim delatnostima;
- Stvaranje zakonskih pretpostavki za nesmetanu implementaciju održivog upravljanja u slučajevima u kojima vlasnici nisu u mogućnosti, ne žele ili nemaju interes da sprovedu planska dokumenta, čime se ugrožava opšti interes i interes drugih vlasnika šuma;
- Vlada će stvaranjem normativnih preduslova omogućiti i merama ekonomske politike podsticati ukрупnjavanje šumskih poseda u privatnom vlasništvu i onemogućiti dalju fragmentaciju šumskih poseda;
- Vlada će optimalno koristiti raspoložive mere ekonomske politike i obezbediti stalna i dugoročna finansijska sredstva za podsticaj vlasnicima privatnih šuma kako bi se obezbedila zaštita i unapredilo stanje šumskih resursa u privatnom vlasništvu;

Stanje privatnih šuma u Zlatiborskom okrugu

Zlatiborski okrug je jedan od najšumovitijih regiona Srbije jer teritorija pod šumom zauzima 45% ukupne površine okruga pri čemu je odnos između privatnih i državnih šuma gotovo identičan (134.000ha - državnih, 140.000ha - privatnih)².

Poređenja radi, prema podacima Nacionalne inventure šuma Republike Srbije iz 2009. godine ukupna površina teritorije Srbije koju pokri-

---

² Kalkulacije autora

vaju šume iznosi 29,1% te je lako zaključiti da je šumovitost Zlatiborskog okruga iznad proseka. (<https://upravazasume.gov.rs/wp-content/uploads/2015/12/StanjeSumaRS.pdf>)

Privatne šume ovog okruga odlikuju se pre svega velikim brojem vrsta drveća i žbunja koje ih sačinjavaju. Dok se u ostalom delu zemlje uglavnom javljaju lišćarske šume, u ovom kraju se osim lišćara javljaju i šume četinarara. Prema podacima pomenute Nacionalne inventure šuma, učešće četinarara u ukupnoj zapremini drveta u Srbiji iznosi 12,5 %, odnosno oko 42,5 miliona kubnih metara četinarskog drveta. Nasuprot tome lišćara ima oko 87,5 %, što je u apsolutnom iznosu oko 296 miliona kubnih metara drveta.

Ako posmatramo samo privatne šume, tu je situacija u Srbiji još dominantnije na strani lišćara, te četinarara ima svega 8,2% od ukupne zapremine privatnih šuma. Imajući u vidu da se četinarske šume u Srbiji javljaju gotovo isključivo u prostoru Zlatiborskog okruga i njegovim obodnim delovima (opštine Ivanjica i Novi Pazar), lako je zaključiti da je skoro celokupna količina četinarara iz privatnih šuma upravo ovde.

Stanje privatnih četinarskih šuma je po pravilu dosta bolje od stanja privatnih lišćarskih šuma u Srbiji čime su one ekonomski znatno vrednije. Ako izdvojimo i posmatramo prosečno četinarsko i prosečno lišćarsko stablo, u četinarskom je veće prisustvo kvalitetnijih klasa tehničkog drveta. Takođe, ako posmatramo po dimenzijama stabla, u četinarskim privatnim šumama raste drveće dosta veće prosečne zapremine po stablu. Sa druge strane, četinarske šume su dosta ugroženije od požara.

Zbog svega iznetog privatne šume Zlatiborskog okruga traže veću pažnju i ulaganje.

Vrste radova koje finansira Budžetski fond za šume

Nadležnost nad radom fonda pripada Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, a sprovodi je Uprava za šume ovog ministarstva. Ova uprava svake godine raspisuje konkurs za raspodelu sredstava fonda kojim ulaže 70% sredstava koje pripadaju republici, dok preostalih 30% prebacuje u budžete lokalnih samouprava.

Prijavu za dodelu sredstava može podneti lice koje ispunjava odgovarajuće uslove i to ako je:

1) sopstvenik (vlasnik), odnosno korisnik šuma i šumskog zemljišta, kao i drugog zemljišta namenjenog pošumljavanju;

2) pravno lice i preduzetnik, ako je zaključio ugovor o izradi i realizaciji projekata i programa radova sa sopstvenikom, odnosno korisnikom šume ili zemljišta na kome će se izvoditi radovi;

3) naučnoistraživačka ustanova u oblasti šumarstva za izradu studija, ekspertiza i razvojno – istraživačkih projekata u cilju unapređenja šumarstva, edukaciju i promociju, kao i pravno lice, odnosno preduzetnik koji ispunjava posebne uslove utvrđene konkursom.

Više informacija o konkursu može se dobiti na adresi <https://upravazasume.gov.rs/>

Vrste radova (mere) koje se finansiraju iz sredstava fonda i koje osim Uprave za šume **treba da finansiraju lokalne samouprave putem sličnih konkursa** služe da se unapredi stanje šuma i ispune ciljevi. Ovde je dat kratak pregled najvažnijih mera.

Pošumljavanje

Pošumljavanje predstavlja svaki oblik podizanja šuma na mestima na kojima ih do tada nije bilo ili na kojima je šuma iz nekog razloga nestala. Obavlja se ljudskim radom i predstavlja veštačko osnivanje šuma. Vršiti se sadnjom sadnica proizvedenih u rasadnicima, a u izuzetnim situacijama može se vršiti sejanjem semena šumskih vrsta drveća.

Budžetski fond za šume finansira sadnju sadnica proizvedenih u registrovanim rasadnicima šumskog sadnog materijala, a registar ovih rasadnika dostupan je na sajtu Uprave za šume. Uprava za šume finansira pošumljavanje na dva načina – finansiranjem projekata pošumljavanja i besplatnom podelom sadnica fizičkim licima.

Finansiranje projekata pošumljavanja ima značajne prednosti jer se na ovaj način osim sadnica pribavljaju i sredstva neophodna za finansiranje radova na sadnji sadnica. Po pravilu za ovu meru mogu da konkurišu samo

registrovana udruženja vlasnika privatnih šuma.

Besplatna podela sadnica fizičkim licima odvija se posredstvom javnih preduzeća koja vrše stručno-tehničke poslove u privatnim šumama. Na ovaj način vlasnici mogu pojedinačno (bez udruženja) da dođu do sadnica, ali troškove sadnje moraju sami da snose, a izbor vrsta drveća je ograničen i često nedovoljan.

Finansiranje se ovde ne završava već se u godinama nakon pošumljavanja može konkurisati za sredstva neophodna za negu mladih zasada. Nega mladih zasada podrazumeva uklanjanje korova, okopavanje i prašenje.

Prorede

Proreda je vid rada kojim se u šumi smanjuje broj sadnica po jedinici površine sa ciljem da preostala stabla dobiju više prostora za rast. Dobijanjem većeg prostora ta stabla šire svoje krošnje i povećavaju lisnu površinu. Kako se biljke hrane putem listova, ovo znači da će drvo nakon širenja krošnje povećati prirast. Povećanje prirasta će nadomestiti drvnu zapreminu koja je uklonjena proredom i čak je uvećati. Ovo je značajno jer je polovina drvne zapremine zapravo ugljenik koji biljka usvaja koristeći CO_2 u procesu fotosinteze. Na ovaj način prorede zapravo stvaraju uslove da biljka povećá prirast i na taj način uskladišti više ugljenika iz vazduha čime se postiže direktan uticaj na smanjenje emisija i ublažavanje klimatskih promena.

Budžetski fond za šume finansira samo prve prorede u mladim šumama jer se u tim situacijama ne može ostvariti ekonomska korist od proređenog materijala. Razlog ovome je što se prvim proredama dobijaju izuzetno tanki sortimenti koji nemaju upotrebnu tehničku vrednost pa

se mogu prodati samo kao ogrevno drvo, odnosno kao biomasa za proizvodnju toplotne energije. Često su sortimenti toliko tanki da se uopšte ne iznose iz šume već se slože na gomile i ostave da istrule stvarajući humus. Za prve prorede mogu konkurisati isključivo udruženja, dok pojedincima to nije omogućeno.

Zaštita šuma

U pogledu zaštite šuma postoji više različitih mera koje se mogu finansirati na pomenuti način. Mere se prema vrsti štetnog uticaja dele na mere zaštite od biotičkih i abiotičkih faktora. Biotičke faktore predstavljaju štetni insekti i mikroorganizmi, a abiotičke štetne uticaje čine šumski požari, štete od vetra ili snega, kao i štete od čoveka. Najvažnije mere koje fond finansira su mere zaštite od požara i insekata.

Sušenje od insekata u mladom zasadu

Mere borbe protiv insekata koje fond finansira ogledaju se nabavci feromonskih klopki i feromona za kontrolu brojnosti štetnih insekata, sa fokusom na četinarskim šumama.

Protivpožarna proseka

U borbi protiv požara fond najviše finansira preventivne mere borbe u vidu izgradnje i održavanja protivpožarnih šumskih proseka, osmatračnica i vodozahvata. Pored toga finansira se i nabavka sredstava za borbu protiv požara kada do njih dođe, a to su vatrogasna vozila, naprtnjače, mlatilice i slično.

Pravo da konkurišu i u ovom slučaju imaju samo registrovana udruženja.

Izgradnja puteva

Ovo je trenutno najpopularnija mera u korišćenju sredstava fonda. Gusta mreža puteva u šumi je neophodna kako bi bilo moguće dopremiti mehanizaciju za njihovu negu i korišćenje šume. Osim toga ova mera ima svoj veliki značaj u pogledu ruralnog razvoja zato što se na taj način obezbeđuju saobraćajnice za pristup seoskim područjima u cilju razvoja drugih delatnosti, npr. seoskog turizma.

Šumski kamionski put

Godišnje se iz sredstava fonda plasira oko 200 miliona dinara za projekte šumskih puteva koje predlažu udruženja vlasnika privatnih šuma. Novac se obračunava po kilometru i dovoljan je da pokrije sve troškove projektovanja, izvođenja i nadzora.

Proizvodnja šumskog semena i sadnica

Ovo je mera koju uglavnom koriste javna preduzeća koja imaju razvijenu delatnost sakupljanja i prerade šumskog semena, kao i proizvodnju sadnica jer je ovo delatnost koja zahteva nešto veća ulaganja.

Udruženja vlasnika privatnih šuma mogu pod jednakim uslovima da dođu do sredstava za ovu meru, ali se to do sada nije dešavalo.

Poslednjih godinu dana neka udruženja pokazuju nameru da osnuju svoje rasadnike i sami proizvode sadnice za pošumljavanje, a za to će dobiti sredstva iz fonda. Višak sadnica planiraju da prodaju na tržištu drugim udruženjima.

Ispitivanje stavova građana

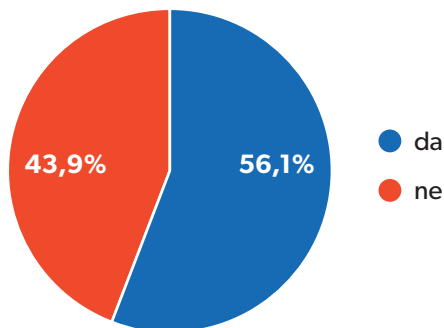
Do sada nije bilo primera da lokalne samouprave finansiraju unapređivanje stanja šuma iz svog dela sredstava fonda pa je u vezi sa tim procenjeno da bi bilo korisno prikupiti stavove građana po pitanju njihovog viđenja stanja i budućnosti šuma. Građani su imali priliku da se izjasne o zadovoljstvu trenutnim stanjem i daju predloge za prioritete u budućnosti. Ispitivanje je vršeno terenski u urbanim i ruralnim sredinama u Priboju, Užicu i Bajinoj Bašti kako bi bile pokrivenne osnovne ciljne grupe. Osim toga ostavljena je mogućnost popunjavanja online upitnika svim zainteresovanim licima jer su krajnji korisnici projekta građani u najširem smislu zato što se kroz projekat dugoročno postiže pozitivna promena u načinu ulaganja u zaštitu životne sredine na lokalnom i regionalnom nivou.

U anketi je učestvovalo ukupno 329 građana što predstavlja vrlo reprezentativan uzorak.

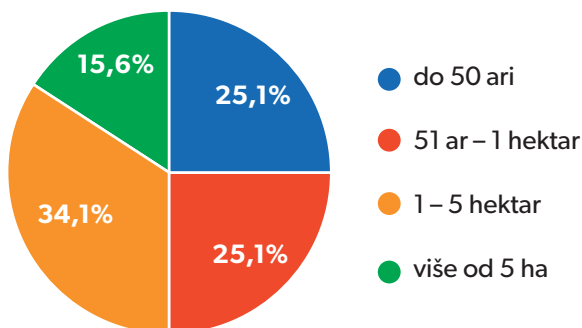
Učesnici ankete uglavnom su bili stanovnici Zlatiborskog okruga (93%), a čak 77% anketiranih živi u gradu što jasno odražava sliku o disperziji stanovništva ovog kraja. Svoje odgovore dalo je nešto više žena nego muškaraca (58%). Nešto više od polovine ispitanika (56%) ima u svom vlasništvu neku šumu, a 32% ima i suvlasnike na tim parcelama.

Ovde dajemo pregled najrelevantnijih odgovora.

Da li vi ili član vaše porodice posedujete privatnu šumu?

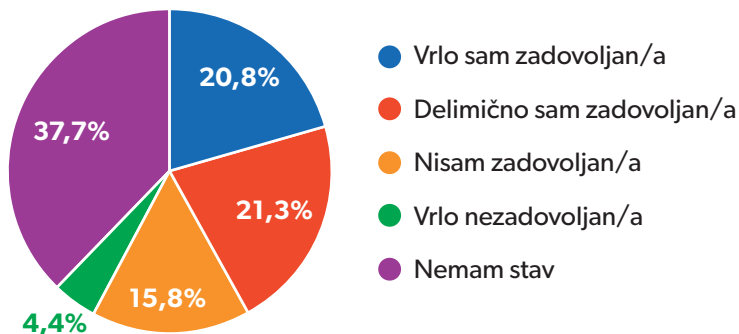

Kolika je površina vaše šume (ili vašeg dela)

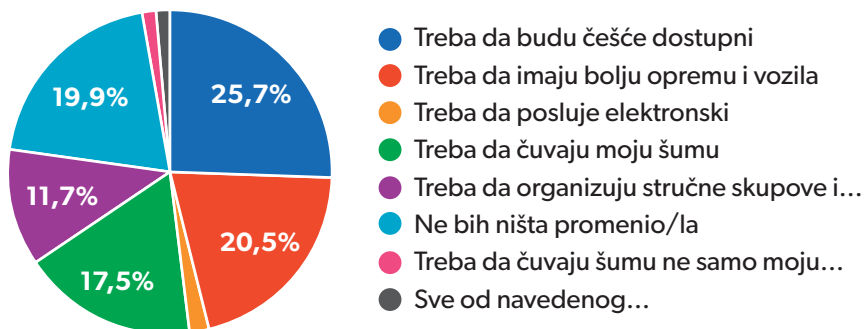

Veličina šumskog poseda je raznolika, a polovina ispitanih poseduje mešovitu šumu lišćara i četinarara, dok 36% poseduje lišćarsku šumu. Samo 14% šuma su čisto četinarske što dokazuje reprezentativnost uzorka jer je u korelaciji sa državnom statistikom o učešću četinarara u ovom kraju.

Da li ste zadovoljni uslugama javnih preduzeća (šumara) koji vrše poslove u vašoj šumi?

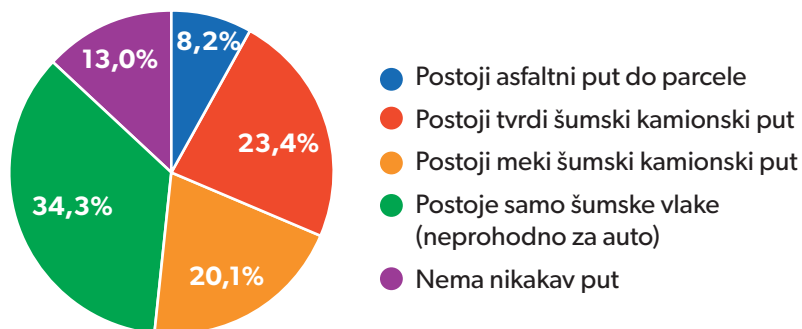
Šta biste unapredili u sistemu rada šumara u privatnim šumama?

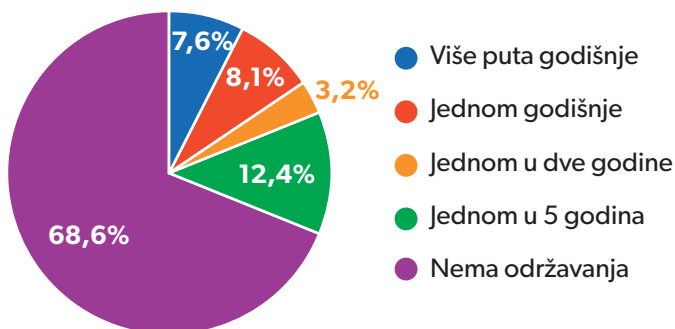
Vlasnici su delimično zadovoljni radom šumara za privatne šume jer je 40% ispitanika dalo pozitivno mišljenje, a isto toliko ih nije imalo nikakav stav. Postojao je i izvestan broj negativnih komentara. Ono što bi najradije unapredili u sistemu rada šumara odnosi se na njihovu dostupnost i podizanje kapaciteta za pružanje usluga. Ne treba zanemariti činjenicu da 17% ljudi smatra da šumar treba da čuva njegovu šumu što ni na koji način nije i ne može biti obaveza šumara za privatne šume, ali takvo mišljenje vlada u delu javnosti duži niz godina. Ovo pokazuje da je ljude potrebno edukovati o načinima kako da zaštite svoju šumu jer su svesni da može biti ugrožena.

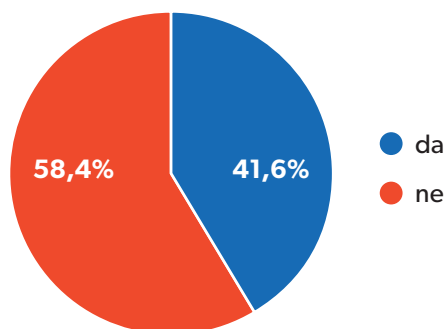
Kakva je otvorenost vaše šume putevima?

Kakvo je održavanje puta do vaše šume?

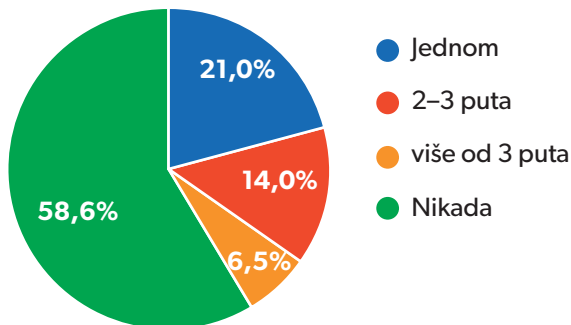
Da li se put do vaše šume koristi kao seoski put (za putnički auto)?

Izgradnja puteva je već godinama najpopularnija mera za koju udruženja koriste sredstva Budžetskog fonda za šume.

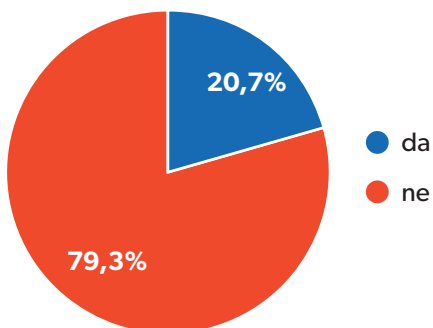
Skoro polovina ispitanika (42%) kaže da je u njihovoj šumi ili u blizini bilo šumskih požara.

Da li je u vašoj šumi ili neposredno blizu bilo šumskih požara u poslednjih 20 godina?

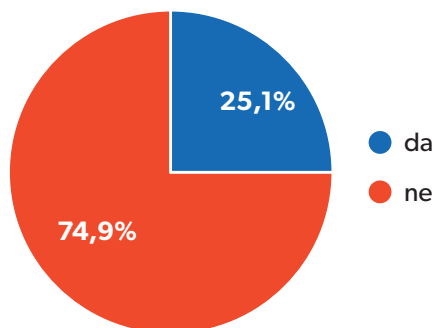

Samo 20% ispitanika znalo je šta je to taksa na posečeno drvo, a svega 25% ih je znalo da postoji Budžetski fond za šume, iako ovaj fond može biti odgovor na probleme koje su isticali ispitanici.

Da li znate šta je taksa na posečeno drvo (FUŠ)?

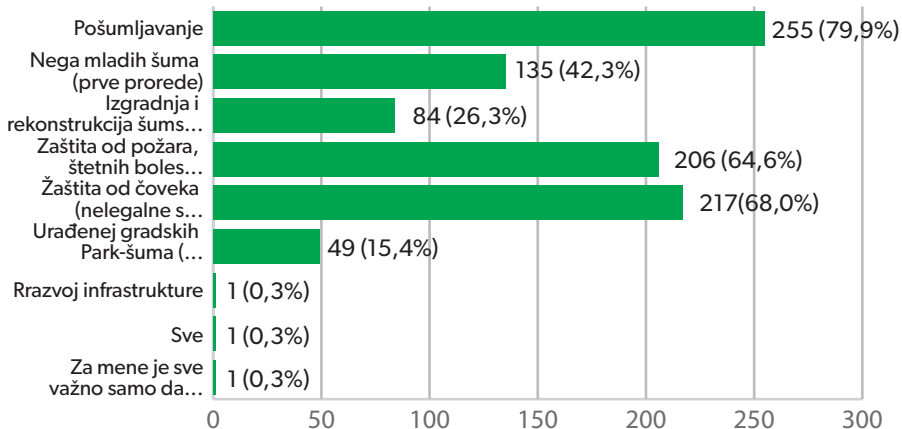

Da li ste čuli za Budžetski fond za šume?

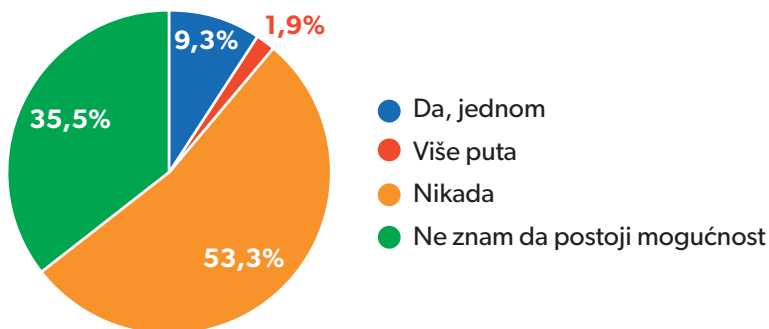
Kada je ispitanicima postavljeno pitanje da odaberu šta su za njih tri prioriteta u usmeravanju sredstava budžetskog fonda, najveći broj njih se odlučio za pošumljavanje (80% ispitanih), zatim sledi borba protiv ilegalnih seča (68%), i zaštita od požara i štetnih bolesti sa 64%. Dalje sledi nega mladih šuma (42%), izgradnja šumskih puteva (26%) i uređenje gradskih park-šuma (15%). Zanimljivo je da iako većina ispitanika živi u gradu svega 15% smatra da je prioritet ulaganje u gradske park-šume.

Šta su za vas 3 prioriteta u pogledu ulaganja novca Budžetskog fonda za šume (odaberite 3 odgovora)?

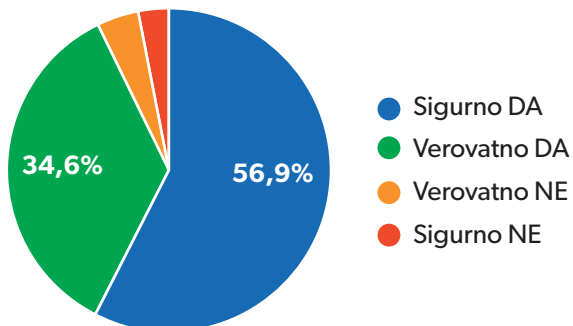

Besplatne sadnice za pošumljavanje je do sada koristilo samo 10% ispitanih, a čak 35% nije znalo da ta mogućnost postoji. Istovremeno je 90% ispitanih izrazilo spremnost da koristi sredstva fonda da pošumi svoje parcele ukoliko im se ukaže mogućnost ili da učestvuju u dobrovoljnim akcijama pošumljavanja.

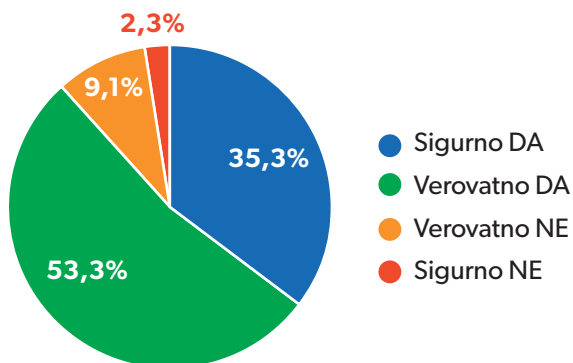
Da li ste nakada koristili besplatne sadnice za pošumljavanje vašeg poseda?

Da li biste pošumili neku od vaših privatnih parcela ako bi vam ponudili besplatne sadnice?

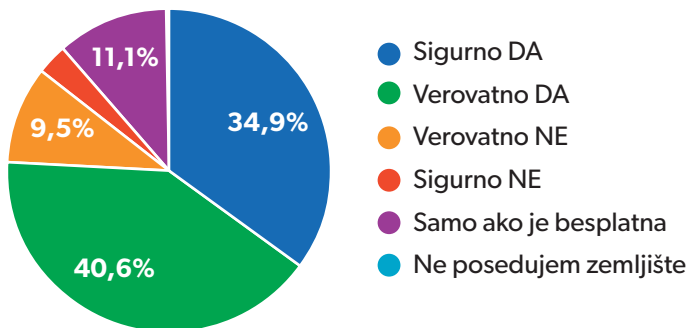

Da li biste se odazvali dobrovoljno (volonterskoj) akciji pošumljavanja?

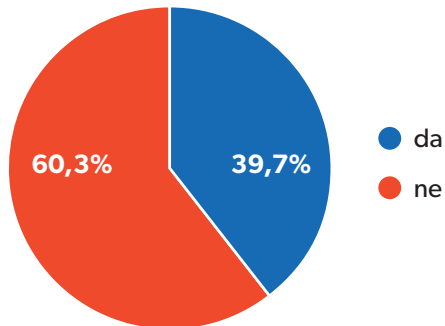
Čak 75% ispitanih izjavilo je da bi koristilo usluge stručnog savetovanja u pogledu unapređenja stanja šuma i da bi najradije takvu vrstu pomoći koristili direktnom konsultacijom sa stručnim licima na terenu.

Da li biste koristili usluge stručnog savetovanja u pogledu unapređenja stanja šuma?

Od ukupnog broja ispitanih 40% je već učestvovalo u nekim dobrovoljnim ekološkim akcijama, a najčešće su to bile akcije pošumljavanja i čišćenja zelenih površina od otpada.

Jeste li nekad učestvovali u nekoj ekološkoj akciji?

Sledeći koraci naše organizacije

Regionalna asocijacija vlasnika privatnih šuma RAŠ „Omorika“ osnovana je 05.11.2020. godine na inicijativu tri lokalna udruženja vlasnika privatnih šuma iz Užica, Priboja i Bajine Bašte. Ova udruženja koja okupljaju više od 100 vlasnika šuma zbližila su se učešćem u aktivnostima nekih ranijih projekata i prepoznala da se pitanja kojima se bave trebaju rešavati na regionalnom nivou kroz institucije.

Do sada smo se bavili uključivanjem vlasnika privatnih šuma u lanac snabdevanja drvnom biomasom sa ciljem da ga ojačamo obezbeđivanjem veće sirovinске baze, a da istovremeno povećamo energetsку nezavisnost Zlatiborskog okruga od fosilnih goriva. Nekoliko godina pomažemo vlasnicima privatnih šuma da unaprede stanje svoje šume i da za to dobiju finansijsku podršku kada je neophodno.

Pored tema kojima se već bavimo, u budućnosti planiramo da se bavimo temom javnog finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom i regionalnom nivou. Ovo činimo kroz javno zagovaranje aktivno uključujući građane čija se sredstva namenjena za ove svrhe sada ne plasiraju na ispravan i transparentan način. Za ove svrhe smo u prethodnom učešću na projektima razvili nekoliko platformi i baza znanja sa različitim modelima.

Regionalna asocijacija vlasnika privatnih šuma „Omorika“ nudi svim vlasnicima privatnih šuma stručnu konsultativnu pomoć da pristupe sredstvima Budžetskog fonda za šume putem udruživanja. Rezultati sprovedenog istraživanja služiće nam da definišemo prioritete.

Očekujemo da naše aktivnosti motivišu građane da aktivno učestvuju u politikama koje se odnose na zaštitu životne sredine na lokalnom i regionalnom nivou. Zato nastavljamo da zagovaramo teme iz ove oblasti i da razvijamo nove projekte kojima ćemo dodatno uključivati građane.

Više informacija u pogledu sprovedenih istraživanja, dostupnih mogućnosti, budućih akcija i sl. može se pronaći na sajtu asocijacije www.privatnesume.rs

O DONATORU

Beogradska otvorena škola (BOŠ) uz podršku Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) sprovodi projekat Aktivni građani - bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju čiji cilj je doprinos jačanju demokratskog društva u Srbiji utemeljenog na kulturi učešća građana u političkim procesima, kao i doslednom poštovanju demokratskih principa. Projekat je četvorogodišnja inicijativa sa ciljem unapređenja praksi javnog zagovaranja u civilnom društvu, odnosno praksi u čijoj osnovi se nalaze interesi lokalnih zajednica i u čijem formulisanju su građani aktivno uključeni.

Stabilnost demokratskih institucija i vladavina prava su nezamislivi bez aktivnog učešća civilnog društva i građana u kreiranju javnih politika, rešavanju problema, prepoznavanju i ostvarivanju potencijala neophodnih za napredak zajednice. Javno zagovaranje ima ključnu ulogu u jačanju demokratskih procesa i demokratskog društva utemeljenog na kulturi učešća građana u političkom procesu. BOŠ ovim projektom nastoji da:

- unapredi prakse javnog zagovaranja u civilnom društvu u Srbiji;
- poveća podršku građana aktivnostima organizacija civilnog društva;
- unapredi proces donošenja odluka i razvoja javnih politika;
- unapredi razumevanje zagovaračke uloge organizacija civilnog društva među građanima, medijima i donosiocima odluka;
- unapredi saradnju i bolje povezivanje javnog, civilnog i privatnog sektora u Srbiji.

Više o projektu dostupno je na adresi <https://javnozagovaranje.bos.rs/>

Izrada ovog dokumenta omogućena je u okviru programa „Aktivni građani – bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju Srbije”, koji realizuje BOŠ uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj dokumenta isključivo je odgovornost RAŠ “Omorika” i ne predstavlja nužno stavove USAID-a, Vlade SAD ili BOŠ-a.

